

Kalaallit illuisa ullumikkut sunik suliaqartarnerannut tunngasunik nalunaarusioqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aaliangiiffigisassaattut siunnersuut. Taassuma saniatigut Kalaallit illuisa siunissami aqqissuussaannikkut qanoq isikkoqarsinnaanerannut, qanoq akisussaaffeqarnissaannik qanorlu atuuffeqarsinnaanerannut tunngasunik innersuussutinik nalunaarusiaq aamma imaqartinneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqtigiit)

Akissuteqaat

(Meeqqanut, Inuusuttunut, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerinnineq

Naalakkersuisut sinnerlugit Inatsisartuni ilaasortaq Peter Olsenip, Inuit Ataqtigiit, siunnersuutaanut qujaffigaara.

Ilisimatitsissutigineqassaaq Kalaallit illuisa Namminersorlutik Oqartussanit tapiissutisarnermik saniatigut danskit naalagaaffiannit aamma Kalaallit illuisa qallunaat nunaani kommunerisaminniit tapiissutisarmata, tapiissutilli annerpaartaat Namminersorlutik Oqartussanit tunniunneqartarlutik.

Aningaasalersueriaaseq ima agguarneqartarpoq 50% ilinniartitaanermut, 40 % isumaginninnermut, taavalu sinneri 10 % kulturilerinnermut atugassiissutigineqartarlutik. Agguaassinnermut najoqqutassaaq kalaallit illuinut sisamaasunut tamanut tapiissutinik agguaassinnermi atorneqartartoq matumani taamaallaat pineqarmat. Tassa agguaassinnermi procentit suliassaqarfiit pineqartut Namminersorlutik Oqartussat tapiissuteqartarnerat Kalaallit Illuinut, agguaassinnermili procentit tapiissutinik atuinissamut najoqqutareqqissaarlugit pisussaaffilerneqarsimanngillat.

Naalakkersuisut kalaallit Danmarkimiittut siunnersorneqarnerunissamik, tassunga ilanngullugit ilinniarnermi inuuniarnikkullu ilitsersorneqarnissamik pisariaqartitsinerat eqqumaffigivaat. Taamaammat Naalakkersuisunit kissaatigineqarpoq, Kalaallit Illuini suliaqarnermi ilinniartitaanikkut ilitsersuineq suli pingaarnerpaatinneqassasoq.

Naalakkersuisut isumalluutit sunniuteqarnerusumik atorneqartarnissaat qulakkeerniarlugu suliassanik isumaginnittarneq pitsaanerulersikkusuppaat, Kalaallit Illuinit kalaallinik Danmarkimiittunik tapersersuisoqartarnera ingerlatiinnarneqarnissammat.

Kalaallit Illui tamatuma saniatigut kalaallinik sullissinnerminni danskit kommuniini ataasiakkaani ilitsersuillutillu tapersersuisarput. Naalakkersuisut isumaqarput, pisariaqartitsinermi ikiortissarsiornissamut tapersersortissarsiornissamullu periarfissaqartoqarnissaa pingaaruteqartoq. Pingaartumik innuttaasut atugarliortut pineqartillugit, taakku danskit sullisseriaasianni paasiuminaassinnaasumi atortunillu kalaallisuunngortitsinissamut periarfissaqarpallaanngitsuni sumut saaffiginninnissamik nalornisarput.

Namminersorlutik Oqartussat Danmarkimi sulianut ataasiakkaanut akuleruttarnissamik tunngaviatigut kissaateqanngillat, taamaammat suliani taamatut ittuni ilitsersuisarnissamut Kalaallit Illui qitiulluinnarput.

Aamma suliniutit allat Kalaallit Illuisa suliarisartagaannik qulaajaasussat aallartinneqarsimapput. Naalakkersuisut 2023-mi Kalaallit Illuinik oqaloqateqartarneq aallartissimavaat, taakku suliassaminnik isumaginnittarnerat paasisaqarneruffiginiarlugu. Aamma suleqatigiittarneq tamanna pitsanngorsaaffiginiarlugu naalakkersuisoqarfiit arlallit kommunillu akornanni suleqatigiissitaq pilersinneqarpoq.

Naalakkersuisunit pingaartinneqarpoq, aaqqissuussaannermi aningaasaliissuteqartarnermilu allannguutaasinnaasut tunngavilersorluakkamik peqqissaartumillu suliamik ingerlatsisimanermik tunngaveqarnissaat.

Naalakkersuisunit pingaartinneqarpoq, misissuinermi akisussaaffiit, suliassat aningaasaliissuteqartarnerillu pingaarnertut ukkatarineqartarnissaat, taakkununga ilanngullugu suliassanut sorlernut kina akisussaaffeqarnerseq aamma siunissami suliassanik isumaginninnissamut qanoq aningaasaliissuteqartoqartassanersoq. Matumani aamma pineqarput, kalaallit danskillu oqartussaasuisa akornanni aamma kommunit naalagaaffiullu akornanni akisussaaffiit nammatassallu agguataarsimani.

Taamaammat Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuut maanna saqqummiuppaat:

”Kalaallit Illuisa ullumikkut suliaqartarnerannut siunissamilu suliaqartarnissaannut tunngasunik nalunaarusioqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Kalaallit Illuisa suliassaqarfiinut inatsisitigut aningaasaqarnikkullu tunngaviusut erseqqissaaffigineqarnissaannik nalunaarusiaq imaqartinneqassaaq, Kalaallit Illuilu siunissami Namminersorlutik Oqartussat sinnerlugit sunik suliaqartarnissaannut, tassunga ilanngullugu Kalaallit Illui sunik suliaqartarnissaannik Namminersorlutik Oqartussat kissaataannik taakkulu qanoq aningaasalersorneqarnissaannik nalunaarusiaq imaqartinneqassaaq.”